

Monumentnummer*: 502162

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 20 mei 1997
Kadaster deel/nr 82679/173

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Buitenpost Achtkarspelen Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Buitenpost

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Buitenpost A 3248

Omschrijving**

Inleiding

Het vm. WOONHUIS met aanbouw, vh. genaamd Nieuw Herbranda, is rond 1910 gerealiseerd ter plaatse van een afgebroken boerderij. Het pand is gebouwd in een vernieuwingsstijl, met aan Art Nouveau verwante elementen en doet thans dienst als woning met kantoor. Het object bestaat uit twee geschakelde bouwvolumes: een groot vierkant woonhuis en een kleiner rechthoekig woonhuis (voorhuis) met aanbouw. Deze twee delen zijn zo geschakeld dat een L-vormige grondslag ontstaat. De markante villa is gesitueerd aan de met statige herenhuizen bebouwde Voorstraat en ligt teruggedrooid op een ruim eigen erf. In de tuin grenzend aan de Voorstraat staat een solitaire beuk. Het erf is deels omgracht, waarover een bruggetje ligt aan de westzijde. De oorspronkelijke entree van de vm. villa is aan de westgevel, georiënteerd op de singel met beuken. Door de architectonische detaillering van de gevel aan de Voorstraatzijde wordt de suggestie van "voorgevel" gewekt. De villa is herhaaldelijk verbouwd. In 1937 heeft architect J.C. Velding tekeningen voor de eerste verbouw gemaakt. Deze verbouw betrof de serre en de ingang, en een ingrijpende verandering van de aanbouw aan de noordzijde. Deze aanbouw is vergroot waarbij de kap is opgehoogd tot de noklijn van het voorhuis; het oude dak is vervangen door een geknikt schilddak.

In 1951 werd het woonhuis Nieuw Herbranda in pandig verbouwd tot vier zelfstandige wooneenheden voor ouden van dagen en een regentenkamer door J.C. Velding voor de Wiersma-Reitsma Stichting. Bij een verbouw in 1957 tot woonhuis met kantoren, uitgevoerd

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

door R. Bergmans uit Buitenpost, werd vnl. het woonhuis intern verbouwd. In 1989 en 1991 volgde een interne verbouwing, vnl. van het kantoorgedeelte. Vanwege de vele wijzigingen en verbouwingen van de aanbouw wordt het noordoostelijke bouwvolume - het deel ten oosten van de opkamer - van bescherming van rijkswege uitgesloten, evenals de serre.

Omschrijving

Het vm. woonhuis bestaat uit twee bouwvolumes van één bouwlaag op L-vormig grondplan. Het woonhuis op bijna vierkante grondslag bestaat uit een onderbouw van bruine bakstenen, het muurvlak boven de groen geglazuurde cordonlijst bestaat uit crèmekleurige verblendstenen. Het pand heeft een overstekend geknikt afgeknot schilddak met keramische pironnen gedekt met bruin geglazuurde tuile-du-nord pannen en heeft een gootlijst op klampen. Een in bruine en gele stenen gemetselde hoge schoorsteen in het oostelijk zijschild. In de zuidgevel twee brede houten kruisvensters met luiken voor de onderste ruiten en groen geglazuurde lekdorpels. Boven de vensters zijn geel-groen geglazuurde segmentbogen met Jugendstil-decoratie in de boogtrommels. Tussen de twee vensters wordt de cordonlijst onderbroken en lijkt een opgetrokken segmentboog met een groen geglazuurde segmentboog in het muurvlak een denkbeeldige entree te bekronen. In het risaliet topgeveltje is een smal verticaal venster met luiken. Uitkragende muurdammen vormen de aanzet voor een risalerend muurvlak, verlevendigd met sterankers en opgetrokken tot een kajuit. Onder een afgewolfd geknikt zadeldakje met een zinken piron. Aan de oost- en westgevel worden alle H-, en kruisvensters met luiken eveneens afgesloten door een geglazuurde segmentboog met gedecoreerde boogtrommels. Aan de westgevel bevindt zich, direct naast de grote driezijdige serre met plat dak, een houten deur met boven- en zijlicht. Daarboven is een grote kajuit onder afgewolfd geknikt zadeldak. Balkondeuren met bovenlicht onder strek en luiken bevinden zich naast de serre en in de kajuit.

Tussen de twee geschakelde bouwvolumes bevindt zich de oorspronkelijke hoofdentree in een inpandig portiek, afgesloten met een ronde toegangsboog van geel-groen geglazuurde bakstenen.

Het kleinere woonhuis op rechthoekig grondplan heeft een onderbouw van bruine bakstenen en een wit gepleisterde bovenbouw boven de groen geglazuurde wisseldorpel. Het afgewolfd zadeldak is gedekt met bruin geglazuurde tuile-du-nord pannen. Op de hoek van nok- en hoekkepers bevindt zich een keramische piron. De vorm en detaillering van de kruis- en H-vensters in de voorgevel aan de westzijde en de langsgevel aan de noordzijde komen overeen met die van het reeds beschreven bouwvolume.

Waardering

De vm. villa, rond 1910 aan de Voorstraat in Buitenpost gerealiseerd, is van cultuurhistorisch en architectonisch belang vanwege:

- de situering en het aanzien van het straatbeeld, verbonden met de overige vrijstaande herenhuisbebouwing,
- vanwege de toegepaste bouwstijl waarin elementen van de Art Nouveau zijn toegepast,
- de hoge mate van visuele gaafheid van de villa met de oorspronkelijke toegangslaan met beplanting,
- de redelijke mate van architectonische gaafheid van het exterieur,
- de hoge mate van gaafheid van detaillering en ornamentiek.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument